

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ।

२०४३ सालको ऐन नं. ८

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

घर जग्गा कर ऐन, २०१६ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: घर जग्गा कर ऐन, २०१६ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम "घर जग्गा कर (दोस्रो संशोधन) ऐन, २०४३" रहेको छ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

(११)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. घर जग्गा कर ऐन, २०१६ को दफा २ मा संशोधन: घर जग्गा कर ऐन, २०१६

(यसपछि “मूल ऐन” भनिएको) को दफा २ को,—

(१) खण्ड (ख) को सट्टा देहायको खण्ड (ख) राखिएको छः—

“(ख) “लगापातभित्रको जग्गा” भन्नाले घर भएको जग्गा तथा बार वा पर्खालले घेरी सो घरले चर्चेको जग्गा र नघेरिएको भएमा भूमि-सम्बन्धी ऐन, २०२१ बमोजिम जग्गावालाले घरबारीको लागि राख्न पाउने हदसम्मको जग्गा सम्झनुपर्छ ।”

(२) खण्ड (घ) को सट्टा देहायको खण्ड (घ) राखिएको छः—

“(घ) “कर अधिकृत” भन्नाले श्री ५ को सरकारले नियुक्त गरेको कर अधि-कृत, वरिष्ठ कर अधिकृत, प्रमुख कर अधिकृत वा यो ऐनबमोजिम कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी श्री ५ को सरकारले तोकेको अन्य कुनै अधिकृत सम्झनुपर्छ ।”

३. मूल ऐनको दफा ४ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४ को उपदफा (१) को खण्ड

(ख) पछि देहाएका खण्ड (ग) र (घ) थपिएका छन् :—

“(ग) एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको स्वामित्वमा रहेको घरजग्गाको विवरण त्यस्तो संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरूमध्ये कुनै एक व्यक्तिले दाखिल गर्न सक्नेछ ।

(घ) एकभन्दा बढी शहरी क्षेत्रमा घर जग्गा हुने करदाताले पेश गर्नु पर्ने घरजग्गाको विवरणमा त्यस्तो करदाताले आफ्नो सबै घर जग्गाको फाँटवारी तथा आफूले अन्तिम कर निर्धारण गराउन चाहेको कर कार्यालय समेत खुलाउनु पर्नेछ ।”

४. मूल ऐनको दफा ६ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ६ को,—

(१) उपदफा (१) मा रहेको “१ महिनाभित्र” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “तीन महिनाभित्र” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(२) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः—

“(२) प्रत्येक सालको श्रावण १ गतेका दिन जसको स्वामित्वमा घरजग्गा रहेको छ सो आर्थिक वर्षको निमित्त सोही व्यक्तिको नाउँमा घरजग्गा कायम मानी कर निर्धारण गरिनेछ र त्यस्तो घरजग्गा एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको

संयुक्त स्वामित्वमा रहेको भए संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरूको नाउँमा घरजग्गा कायम मानी कर निर्धारण गरिनेछ ।”

(३) उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (२क) थपिएको छ—

“(२क) कुनै घरको विभिन्न तल्लाहरूमा वा एकै तल्लामा पृथक-पृथक स्वामित्व भएमा त्यस्तो पृथक-पृथक स्वामित्व भएका तल्लाहरू सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाममा छुट्टा छुट्टै घरजग्गा कायम मानी कर निर्धारण गरिनेछ ।”

(४) उपदफा (३) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश झिकिएको छ ।

५. मूल ऐनमा दफा ६ क. थप: मूल ऐनको दफा ६ पछि देहायको दफा ६ क. थपिएको छ:—

“६क. अग्रिम कर निर्धारण गर्न सक्ने: कुनै करदाताले विवरण दाखिल नगरेमा वा दाखिल गरेको घरजग्गाको विवरणमा तत्काल कर निर्धारण गर्न नसकिने कुनै मनासिव माफिकको कारण भएमा यस ऐनबमोजिमको अन्य कारवाई र कर निर्धारणमा कुनै प्रतिकूल असर नपर्ने गरी कर निर्धारण भैसकेको सबभन्दा पछिल्लो वर्षको कर निर्धारणको आधारमा पछि अन्तिम कर निर्धारण हुँदा ठहरेबमोजिम हुने गरी कर अधिकृतले अग्रिम कर निर्धारण गरी दाखिल गर्ने आदेश दिन सक्नेछ।”

६. मूल ऐनमा दफा ७क. थप: मूल ऐनको दफा ७ पछि देहायको दफा ७क. थपिएको छ:—

“७क. भूलसुधार गर्न सक्ने: (१) यस ऐनबमोजिम घरजग्गाको मूल्याङ्कन गर्दा कुनै विवरणको वा गणितको भूलले गर्दा गरेको अङ्क घटीबढी हुने गरी कर निर्धारण भएको कुरा करदाताको निवेदन परी वा अन्य कुनै स्रोतबाट जानकारी हुन आएमा कर निर्धारण भएको मितिले दुई वर्षभित्र कर अधिकृतले सो भूलसुधार गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अनुसार कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्दा हुन आउने कर रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकमभन्दा कम हुने भएमा त्यस्तो कर निर्धारण आदेश दिनुअघि स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी कर विभागको महानिर्देशकको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) अनुसार भूलसुधारबाट गरेको रकम पहिले निर्धारण भएको कर रकमभन्दा बढी हुने भएमा सो कर निर्धारण आदेशमा भूलसुधार गर्नु अघि स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी करदातालाई सो सम्बन्धमा लिखित सूचना दिई आफूले तिर्नु पर्ने कर सम्बन्धमा सफाई पेश गर्ने मनासिव माफिकको मौका दिनु पर्नेछ ।”

७. मूल ऐनको दफा ८ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ८ को सट्टा देहायको दफा ८ राखि-

एको छ:-

“८. घरजग्गा करको भुक्तानी: (१) यस ऐनबमोजिम कर निर्धारण आदेश प्राप्त भएपछि करदाताले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र त्यस्तो करको रकम सम्बन्धित कर कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र करदाताले कर दाखिल नगरेमा निजले बुझाउनु पर्ने कर रकमको वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत शुल्क समेत लगाई कर अधिकृतले निम्नलिखित तरीका अपनाई कर असूल-उपर गर्नेछ:-

- (क) करदाताको चल वा अचल सम्पत्ति रोक्का गर्ने,
- (ख) करदाताको नाममा कुनै सरकारी कार्यालय वा श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको सङ्गठित संस्थामा रहेको धरोटी वा त्यस्तो कार्यालय वा संस्थाले करदातालाई तिर्नु वा बुझाउनु पर्ने रकम रोक्का गर्ने वा त्यस्तो रकम कर कार्यालयमा दाखिल गर्ने लगाउने,
- (ग) करदाताको कारोवार तथा निकासी पैठारी रोक्का गर्ने,
- (घ) करदाताको नाममा रहेको चल वा अचल सम्पत्ति सबै वा केही एक पटक वा पटक-पटक गरी प्रचलित कानूनबमोजिम लिलाम-बिक्री गर्ने।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिम करदाताको सम्पत्तिको लिलाम बिक्रीको कारवाही शुरू भै सकेपछि लिलाम-बिक्री समाप्त हुनुअगावै कर-रकम दाखिल गर्न ल्याएमा लाग्ने कर र शुल्कको कूल रकमको सयकडा पाँचका दरले थप शुल्क समेत लिई लिलाम-बिक्री बन्द गर्न सकिनेछ।

(४) उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिम करदाताको सम्पत्तिको लिलाम-बिक्रीबाट उपर भएको रकम निज करदातासँग असूल गर्न बाँकी भएको रकमभन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी भएको रकम करदातालाई फिर्ता गरिनेछ।

(५) उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिम करदाताको सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्दा कसैले सकार नगरेमा त्यस्तो सम्पत्तिको स्वामित्व श्री ५ को सरकारमा सनेछ।”

लालमोहर सदर मिति:-२०४३।६।१६।५

आज्ञाले,

ध्रुववरसिंह थापा

(१४) श्री ५ को सरकारको सचिव

श्री ५ को सरकारको छापाखाना, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।